

Sőt, azóta is minden írásomat a megsértett igazságérzet diktálja.” Ha ebből az aspektusból nézzük a művet, ez sem más, mint szüntelen igazságtéves: az emberség mentése az egymásra torlódó események alól, hiszen az az állni vélt idő akkor is munkált. Ott munkált a genezis folyamatában, útszélre szorított hőseiben, ott munkált a Horthy-rendszer embertelen légkörében. Nem kétséges: az, hogy hogyan látnak egy író, vagy az, hogy hogyan szeretné, ha látnák, nem mindig esik egybe. „Így kellett élnem, ahogy éltem, másképp nem élhettem volna” — mondja önelemző monológjai egyikében. Azt mondtuk, hogy a két pillanat között, amely töprengésre készítette, harmincöt év telt el. S ezalatt ugyancsak megiramodott, helyenként meg is torlódott az akkor állni vélt idő. Egy életmű a bizonyíték rá, hogy nem múlt haszontalanul.

Heroikus mű lenne? Nem az. Az analízis állandó jelenléte nem engedi, hogy álheroikus pátozszba csapjon, biztosítja viszont férfias komolyságát — vagy ha úgy tetszik, komolytalanságát. Nyelve fegyelmezett, dísztelen, egyszerű. Hasonlatokkal alig él, távol áll tőle a virtuozításra törekvés. Pontosan fogalmaz, fegyelmezetten, érzékletesen. Ritkán ragadja olvasóját intim hangulatokba, de azok az alkalmak sokáig emlékeztetnek: érett, férfias líra ihletett varázsa alá kerülünk általuk. (*Szépirodalmi Könyvkiadó 1969.*)

MERÉNYI VARGA LÁSZLÓ

